

Predmet C-400/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

29. lipnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sofijski gradski sad (Gradski sud u Sofiji, Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. lipnja 2023.

Optuženik:

VB

Predmet glavnog postupka

Kazneni postupak proveden u odsutnosti optuženika

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev u skladu s člankom 267. prvim stavkom točkom (b) UFEU-a

Prethodna pitanja

1.1. Treba li članak 8. stavak 4. drugu rečenicu Direktive (EU) 2016/343 tumačiti na način da osobu koja je u odsutnosti osuđena na kaznu zatvora a da nije bila riječ o slučaju iz stavka 2. treba obavijestiti o odluci kojom je osuđena prilikom uhićenja radi izvršenja te kazne?

1.2. Koji je sadržaj zahtjeva „obavješćuju o toj odluci” u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive (EU) 2016/343 i traži li se njime uručenje preslike te odluke?

1.3. U slučaju niječnog odgovora na pitanja 1.1. i 1.2.: protivi li se članku 8. stavku 4. drugoj rečenici Direktive (EU) 2016/343 odluka nacionalnog suda da osigura uručenje preslike te odluke?

2.1. Je li u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive (EU) 2016/343 nacionalna odredba kojom se u slučaju ispitivanja optužnice za kazneno djelo i donošenja sudske odluke u obliku osuđujuće presude u odsutnosti optuženika a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive uopće ne predviđaju pravila za obavještanje osobe osuđene u odsutnosti o njezinu pravu na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje te osobito u slučaju da se osobu osuđenu u odsutnosti o tome ne obavijesti prilikom njezina uhićenja?

2.2. Je li značajna okolnost da se nacionalnom odredbom, odnosno člankom 423. Nakazatelno-procesualen kodeksa (Zakonik o kaznenom postupku, u daljnjem tekstu: NPK), određuje da se osobu osuđenu u odsutnosti obavještava o njezinu pravu na obnovu postupka, ali tek nakon što ta osoba podnese zahtjev za ukidanje te osuđujuće presude i obnovu postupka uz njezino sudjelovanje, pri čemu joj se obavijest dostavlja u obliku sudske odluke kao odgovor na taj zahtjev?

2.3. U slučaju niječnog odgovora: jesu li ispunjeni zahtjevi iz članka 8. stavka 4. druge rečenice i članka 10. stavka 1. Direktive (EU) 2016/343 ako sud koji u odsutnosti optuženika ispituje optužnicu za kazneno djelo i donosi odluku u obliku osuđujuće presude a da nije riječ o slučaju iz članka 8. stavka 2. Direktive u svojoj odluci navede pravo te osobe na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo te naloži osobama koje uhićuju osuđenu osobu da joj uruče presliku te odluke?

2.4. U slučaju potvrdnog odgovora: protivi li se članku 8. stavku 4. drugoj rečenici Direktive (EU) 2016/343 ako sud koji donosi odluku kojom se optuženik osuđuje u odsutnosti a da nije riječ o slučaju iz članka 8. stavka 2. Direktive odluči navesti u svojoj odluci pravo te osobe na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo u skladu s člankom 9. Direktive te naložiti osobama koje uhićuju osuđenu osobu da joj uruče presliku te odluke?

3. Koji je prvi a koji zadnji mogući trenutak kad bi sud trebao odlučiti da kazneni postupak koji se vodi u odsutnosti optuženika ne ispunjava uvjete iz članka 8. stavka 2. Direktive (EU) 2016/343 te treba poduzeti mjere za osiguravanje obavještanja u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive?

4. Treba li u odluci navedenoj u točki 3. uzeti u obzir stajališta državnog odvjetništva i branitelja odsutnog optuženika?

5.1. Odnosi li se izraz „mogućnost osporavanja odluke” iz članka 8. stavka 4. druge rečenice Direktive (EU) 2016/343 na pravo podnošenja pravnog sredstva pred višim sudom ili se odnosi na osporavanje pravomoćne sudske odluke?

5.2. Što treba sadržavati obavijest o „pravu na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo u skladu s člankom 9.” koju je u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive (EU) 2016/343 potrebno dostaviti osobi osuđenoj u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz stavka 2.: u pogledu prava na pristup takvom pravnom sredstvu ako navedena osoba osporava osuđujuću presudu

donesenu u odsutnosti odnosno u pogledu prava na podnošenje takvog zahtjeva, pri čemu se osnovanost tog zahtjeva ocjenjuje u nekom kasnijem trenutku?

6. Koji je sadržaj izraza „drugo pravno sredstvo kojim se omogućuje novo utvrđivanje merituma predmeta, uključujući ispitivanje novih dokaza, što bi moglo dovesti do ukidanja izvorne odluke” iz članka 9. prve rečenice Direktive (EU) 2016/343?

7. Je li nacionalni propis, odnosno članak 423. stavak 3. NPK-a, kojim se zahtijeva osobni dolazak osobe osuđene u odsutnosti kao nužan uvjet za to da se ispita i prihvati njezin zahtjev za obnovu postupka, u skladu s člankom 8. stavkom 4. i člankom 9. Direktive (EU) 2016/343?

8. Mogu li se članak 8. stavak 4. druga rečenica i članak 9. Direktive 2016/343 primijeniti na osobe oslobođene optužbi?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1., u daljnjem tekstu: Direktiva 2016/343 ili Direktiva)

Nacionalni propisi

Nakazatelen kodeks (Kazneni zakonik, u daljnjem tekstu: NK)

NPK

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Protiv osobe VB podignuta je optužnica zbog sudjelovanja u organiziranom zločinačkom udruženju zajedno s određenim brojem drugih osoba s ciljem stjecanja imovinske koristi uzgojem i preprodajom droge, kao i zbog posjedovanja oružja, što je kažnjivo u skladu s člankom 321. stavkom 3. točkom 2. u vezi s člankom 321. stavkom 2. NK-a, zbog zajedničkog posjedovanja droge i prekursora za droge u trima slučajevima, što je kažnjivo u skladu s člankom 354.a stavcima 2. i 1. u vezi s člankom 20. stavkom 2. NK-a, te zbog zajedničkog posjedovanja vatrenog oružja i streljiva bez potrebnog odobrenja, što je kažnjivo u skladu s člankom 339. stavkom 1. u vezi s člankom 20. stavkom 2. NK-a. Za ta su kaznena djela predviđene kazne zatvora u trajanju od tri do deset godina za prvo, od tri do deset godina i od pet do petnaest godina za drugo te od dvije do osam godina za treće kazneno djelo.
- 2 Kazneni se postupak od početka vodi u odsutnosti osobe VB. Osoba VB dosad nije službeno obaviještena o optužbama koje su protiv nje podignute. Osim toga,

nije obaviještena ni o tome da je pred sudom podignuta optužnica ni o datumu i mjestu rasprave pred sudom te o posljedicama njezina nedolaska.

- 3 Razlog tomu je to što je se ne može locirati. Dotična osoba pobjegla je tijekom istražnog postupka neposredno prije nego što je policija intervenirala radi uhićenja osumnjičenikâ. Za dotičnom se osobom tragalo i na temelju europskog uhidbenog naloga, ali nije locirana. Stoga nije obaviještena o optužnici koja je protiv nje podignuta. U okviru sudskog postupka za njom je ponovno izdana tjeratica. Prema posljednjim informacijama iz lipnja 2023. ne može je se locirati.
- 4 Tijekom istražnog i sudskog postupka zastupala su je tri branitelja postavljena po službenoj dužnosti. Nijedan od njih nikad nije vidio dotičnu osobu niti je bio u kontaktu s njom ili njezinom rodbinom.
- 5 Postupak je još uvijek u tijeku. Postoji određena vjerojatnost da će se osobi VB izreći kazna zatvora koju će stvarno morati izdržati. Međutim, postoji i mogućnost da je se ne proglasi krivom i da se oslobodi optužbi.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 **Obrazloženje pitanja 1.1.:** u skladu s člankom 8. stavkom 4. prvom rečenicom Direktive 2016/343 kazneni postupak može se voditi u odsutnosti optuženika iako nisu ispunjeni uvjeti iz stavka 2. Međutim, drugom rečenicom propisuje se uvjet da se ta osoba, u trenutku kada se obavješćuje o odluci i prilikom uhićenja, odnosno ako je već uhićena [napomena prevoditelja: bugarska jezična verzija druge rečenice višeznačna je jer se u njoj upotrebljava izraz „по-специално когато лицето е задържано”, što se može prevesti kao „posebno prilikom uhićenja”, ali i kao „posebno ako je osoba uhićena/pritvorena”], obavješćuje i o njezinu pravu na obnovu postupka. Postavlja se pitanje treba li tu osobu obavezno obavijestiti i o odluci kojom je osuđena ako se nalazi u zatvoru radi izvršenja kazne zatvora koja joj je izrečena.
- 7 Moguće je tumačenje na način da se tom odredbom ne propisuje obveza takvog obavještavanja jer se ondje navodi: „u trenutku kada se osumnjičeni ili optuženi obavješćuju o toj odluci”. Propisuje se uvjet da obveza država članica da informiraju osobu osuđenu u odsutnosti o pravnim sredstvima protiv postupka u odsutnosti nastaje samo kad nastupi mogući događaj, „u trenutku kada [...]” (u engleskom „when”, u francuskom „lorsque”), odnosno obavještavanje o odluci.
- 8 To se tumačenje može obrazložiti alternativom „u trenutku kada se osumnjičeni ili optuženi obavješćuju o toj odluci” odnosno „prilikom uhićenja”. Konkretno, uhićenjem automatski nastaje obveza obavještavanja o pravnim sredstvima protiv postupka u odsutnosti. Stoga uopće nije potrebno da se osobu koja je već u zatvoru obavijesti o odluci kojom je osuđena.
- 9 Međutim, također je moguće tumačenje na način da je takvo obavještavanje obvezatno jer je uvjet za to da osoba koja je osuđena a da nije bila riječ ni o

jednom od slučajeva iz članka 8. stavka 2. Direktive može poznavajući činjenično stanje odlučiti hoće li iskoristiti pravna sredstva protiv osuđujuće presude donesene u njezinoj odsutnosti. U skladu s tim, izraz „posebno prilikom uhićenja” treba tumačiti na način da uhićenu osuđenu osobu nužno treba obavijestiti o odluci kojom je osuđena.

- 10 Stoga se postavlja pitanje odnosi li se izraz „posebno prilikom [...]” (na engleskom „in particular when”, na francuskom „en particulier au moment de”) 1. na obavještanje o pravnim sredstvima protiv postupka u odsutnosti, odnosno do tog obavještanja dolazi prilikom uhićenja osobe ili 2. na obavještanje uhićene osobe o odluci kojom je osuđena u odsutnosti, odnosno osobu se obavještava o toj odluci prilikom uhićenja. Obavještanje o pravnim sredstvima u drugom je slučaju izravno povezano s obavještanjem o odluci u obliku osuđujuće presude, a ne s uhićenjem osobe.
- 11 Osim toga, postavlja se pitanje o prilogu „također” (na engleskom „also”, na francuskom „également”), odnosno znači li to da je obavještanje o odluci nešto jasno i nedvojbeno, ali i da je potrebno obavještanje o pravnim sredstvima protiv postupka u odsutnosti zajedno s odlukom.
- 12 Sud koji je uputio zahtjev zastupa drugo stajalište. Kako bi pravna sredstva protiv postupka u odsutnosti bila djelotvorna, potrebno je da je osuđena osoba u potpunosti upoznata s razlozima zbog kojih je osuđena jer samo onda može procijeniti hoće li iskoristiti pravna sredstva i kako će formulirati svoje argumente. Već se samim zahtjevom djelotvornosti pravnih lijekova u skladu s člankom 47. prvim stavkom Povelje traži takvo obavještanje.
- 13 **Obrazloženje pitanja 1.2.:** postavlja se pitanje i o načinu tog obavještanja. Je li okolnost da je osuđena osoba uhićena i pritvorena dovoljna za pretpostavku da je obaviještena o odluci? Ta je okolnost dovoljna za navedenu pretpostavku jer je svako uhićenje posljedica osuđujuće presude te osoba odmah prilikom uhićenja mora znati da je osuđena na temelju sudske odluke.
- 14 Je li, suprotno tomu, obavještanje valjano ako pritvorena osoba ima pristup elementima sudske odluke kojom je osuđena, primjerice izreci u kojoj se u općenitom obliku navodi djelo za koje je osuđena, pravnoj kvalifikaciji, izrečenoj kazni zatvora i njezinu trajanju? To vrijedi ako je to obavještanje dovoljno kako bi osoba saznala za osuđujuću presudu.
- 15 Suprotno tomu, treba li joj staviti na raspolaganje presliku cijele sudske odluke kojom je osuđena? To vrijedi ako osoba koja je osuđena u odsutnosti i pritvorena radi izvršenja kazne zatvora koja joj je izrečena može donijeti informiranu odluku o tome hoće li i na koji način podnijeti pravna sredstva protiv te osuđujuće presude samo ako je upoznata s cijelim tekstom sudske odluke.
- 16 Treba li, suprotno tomu, osobi osuđenoj u odsutnosti, ako podnese odgovarajući zahtjev, dodatno odobriti pristup svim spisima predmeta (za nju ili njezina odvjetnika)? To vrijedi u slučaju stvarnog i djelotvornog obavještanja o odluci,

odnosno ako osoba osuđena u odsutnosti ne raspolaže samo preslikom te odluke, nego je i upoznata s činjeničnim i pravnim kontekstom u kojem je ona donesena, a za to je potreban pristup spisima predmeta. Naime, sudska odluka ne može se pravilno razumjeti ako se tumači zasebno odnosno odvojeno od spisâ predmeta. Stoga možda neće biti moguće djelotvorno iskoristiti pravna sredstva protiv te odluke ako se ne odobri pristup spisima predmeta.

- 17 **Obrazloženje pitanja 1.3.:** postoji mogućnost da Sud niječno odgovori na prva dva pitanja. Unatoč tomu, sud koji je uputio zahtjev smatra da treba osigurati da osoba VB, nakon što je se eventualno osudi na kaznu zatvora, prilikom uhićenja dobije presliku osuđujuće presude. Stoga se postavlja pitanje o tome protivi li se to pravu Unije.
- 18 Osobito je moguće da argumenti na kojima će Sud eventualno temeljiti niječan odgovor na prva dva pitanja budu formulirani na način da navedu na zaključak da je sudu koji je uputio zahtjev zabranjeno poduzeti mjere kako bi osigurao takvo obavještanje jer bi to dovelo do povrede prava Unije.
- 19 Ako Sud zaključi da ne postoji takva zabrana, sud koji je uputio zahtjev ima interes dobiti odgovor o meritumu prvih dvaju pitanja, iako nije obavezan osigurati da osoba osuđena u odsutnosti bude obaviještena u budućnosti (presuda od 8. lipnja 2023., spojeni predmeti C-430/22 i C-468/22, EU:C:2023:458).
- 20 **Obrazloženje pitanja 2.1.:** nacionalnim pravom dopušta se ispitivanje optužnice za kazneno djelo u odsutnosti optuženika, pri čemu ne treba biti riječ o jednom od slučajeva iz članka 8. stavka 2. Direktive. U tom slučaju nacionalnim pravom, odnosno člankom 423. NPK-a, predviđa se poseban mehanizam zaštite prava na osobno sudjelovanje. Taj mehanizam stupa na snagu odmah po nastupanju pravomoćnosti osuđujuće presude donesene u odsutnosti. Njegova je polazišna točka zahtjev osobe osuđene u odsutnosti za obnovu postupka uz obrazloženje da se o predmetu raspravljalo i odlučilo u njezinoj odsutnosti. Taj zahtjev predmet je posebnog sudskog postupka. U svojoj odluci o meritumu sud ili priznaje ili odbija pravo na obnovu postupka, pri čemu u prvom slučaju obnavlja postupak koji se zatim ponovno provodi uz sudjelovanje optuženika.
- 21 U toj se situaciji postavlja pitanje je li ta nacionalna odredba u skladu s mehanizmom iz članka 8. stavka 4. i članka 9. Direktive 2016/343. To pitanje postavlja se jer se nacionalnim propisima uopće ne predviđaju pravila za obavještanje optuženika o njegovu pravu na obnovu postupka uz njegovo sudjelovanje nakon što je osuđen u odsutnosti. On se u praksi o tome ne obavještava ni prilikom uhićenja ni u trenutku obavještanja o osuđujućoj presudi koja je donesena protiv njega ako je to obavještanje izvršeno na inicijativu osuđene osobe.
- 22 **Obrazloženje pitanja 2.2.:** valja napomenuti da je točno da se nacionalnim pravom predviđa stavljanje na raspolaganje informacija navedenih u članku 8. stavku 4. Direktive 2016/343, ali u nekom kasnijem trenutku. Naime, nacionalnim

pravom predviđa se mehanizam u skladu s kojim se osobi osuđenoj u odsutnosti stavljaju na raspolaganje informacije o tome ima li pravo na obnovu postupka.

- 23 Kako bi se te informacije stavile na raspolaganje osobi osuđenoj u odsutnosti osobito je potrebno da ta osoba prethodno zatraži ukidanje presude donesene u odsutnosti i obnovu postupka uz njezino sudjelovanje. Predmetni sud donosi odluku nakon što ispita osnovanost tog zahtjeva. Tom odlukom sud priznaje ili odbija pravo na obnovu postupka na način da ili ukida presudu donesenu u odsutnosti i nalaže obnovu postupka uz sudjelovanje optuženika ili odbija zahtjev. Na taj se način osobu osuđenu u odsutnosti, nakon što je obaviještena o sudskoj odluci o njezinu zahtjevu za obnovu postupka, obavještava o tome je li glavna rasprava na kojoj je osuđena u odsutnosti provedena pod uvjetima na temelju kojih ima odnosno nema pravo na obnovu postupka.
- 24 Postavlja se pitanje prenose li se pravilno tom nacionalnom odredbom članak 8. stavak 4. i članak 9. Direktive 2016/343 s obzirom na zahtjev za omogućavanje učinkovitog pravnog sredstva odnosno djelotvornog pravnog lijeka protiv postupka u odsutnosti predviđenog člankom 10. stavkom 1. Direktive odnosno člankom 47. prvim stavkom Povelje. U skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive obavijest o pravu na obnovu postupka potrebna je ranije, odnosno u trenutku kada je osuđena osoba obaviještena o odluci i/ili prilikom njezina uhićenja. Razlog tomu je to što to obavještavanje treba imati koristan učinak, odnosno osuđena osoba treba moći procijeniti hoće li iskoristiti svoje pravo na obnovu postupka ili pristati na osuđujuću presudu (vidjeti presudu od 19. rujna 2019., C-467/18, EU:C:2019:765, t. 50. prva rečenica). Ako obavještavanje o pravu na obnovu postupka uslijedi tek nakon što je sud odlučio o zahtjevu za obnovu postupka, to obavještavanje više ne predstavlja pravno sredstvo u smislu Direktive.
- 25 **Obrazloženje pitanja 2.3.:** postoji mogućnost da Sud niječno odgovori na dva navedena pitanja i odluči da bugarska odredba nije u skladu s Direktivom.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev stoga nastoji doznati može li nastaviti ispitivati predmet u odsutnosti osobe VB poduzimanjem određenih mjera radi osiguravanja njezina prava na obavještavanje iz članka 8. stavka 4. druge rečenice Direktive koje su dovoljno učinkovite u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive. U članku 8. stavku 4. drugoj rečenici Direktive navodi se da „države članice” „osiguravaju” određenu razinu zaštite, što je u ovom slučaju obavještavanje. Stoga to jamstvo ne može pružiti samo nacionalni zakonodavac, nego i nacionalni sud koji odgovarajuće primjenjuje svoje pravo kako bi postigao rezultat koji je u skladu s pravom Unije.
- 27 Sud je već istaknuo da uvjeti za ispitivanje kaznenog predmeta u odsutnosti optuženika u skladu s člankom 8. stavcima 2. do 4. i pravo na obnovu postupka u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343 imaju izravan učinak (presuda od 19. svibnja 2022., C-569/20, EU:C:2022:401, t. 28.). Stoga sud koji je uputio zahtjev može izravno ocijeniti spada li kazneni postupak protiv osobe VB u jedan

od slučajeva iz članka 8. stavka 2. Direktive. Kao što je navedeno, sud koji je uputio zahtjev smatra da taj kazneni postupak ne spada u navedene slučajeve, barem ne u trenutku upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku.

- 28 Jedno od načela nacionalnog postupka jest obavijestiti optuženika o njegovim pravima i omogućiti mu da ih ostvari. Budući da osoba VB ima izravno primjenjivo pravo na obnovu postupka u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343, iz toga proizlazi obveza suda koji je uputio zahtjev (u skladu s nacionalnim pravom) da poduzme odgovarajuće mjere kako bi osigurao da je se obavijesti o tim pravima u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive, i to na dovoljno učinkovit način kako bi se mogla koristiti tim informacijama (članak 10. stavak 1. Direktive).
- 29 U predmetu postoji mogućnost da se protiv osobe VB donese sudska odluka kojom će se proglasiti krivom te će joj se izreći kazna zatvora. Ako ne nastupe nove okolnosti, to će se dogoditi u njezinoj odsutnosti i pod uvjetima koji nisu navedeni u članku 8. stavku 2. Direktive 2016/343. Iz toga slijedi da će osoba VB moći podnijeti pravno sredstvo protiv te osuđujuće presude donesene u odsutnosti kojim izravno raspolaže u skladu s pravom Europske unije (članak 9. Direktive).
- 30 Stoga se postavlja pitanje osigurava li sud koji je uputio zahtjev poštovanje zahtjeva iz članka 8. stavka 4. druge rečenice Direktive 2016/343 da se omogućí obavještavanje o pravu iz članka 9. Direktive ako u svojoj odluci 1. izričito navede te okolnosti, uključujući pravo na obnovu postupka ili na druga pravna sredstva i, osim toga, 2. naloži osobama koje će u nekom kasnijem trenutku uhititi osobu VB osuđenu u odsutnosti da joj uruče presliku te sudske odluke. Osim toga, postavlja se pitanje je li taj način na koji treba osigurati obavještavanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive dovoljno učinkovit u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive.
- 31 **Obrazloženje pitanja 2.4.:** moguće je da Sud utvrdi da je nacionalna odredba u potpunosti u skladu s pravom Unije jer, primjerice, nacionalno pravno sredstvo u skladu s člankom 423. NPK-a odgovara pravnom sredstvu u skladu s člankom 8. stavcima 2. do 4. i člankom 9. Direktive 2016/343 ili predstavlja dovoljno pravno sredstvo, čak i ako mu ne odgovara.
- 32 U toj situaciji nije potrebno da sud koji je uputio zahtjev uloži bilo kakve napore kako bi osigurao da se osobu VB, nakon što je se uhiti radi izvršenja kazne zatvora koja joj je izrečena u odsutnosti, već u tom trenutku obavijesti i o njezinu pravu na obnovu postupka u skladu s člankom 8. stavkom 4. u vezi s člankom 9. Direktive.
- 33 Unatoč tomu, sud koji je uputio zahtjev smatra da treba poduzeti mjere kako bi osigurao da se osuđenu osobu pravilno obavijesti o njezinu pravu na obnovu postupka. Stoga se postavlja pitanje nije li to zabranjeno u skladu s pravom Unije, a osobito bi li sud koji je uputio zahtjev povrijedio zakon ako poduzme mjere navedene u prethodnom pitanju kako bi osigurao da se osobu osuđenu u

odsutnosti obavijesti o njezinu pravu na obnovu postupka u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343, pri čemu takvo postupanje u tom smislu ne bi bilo u skladu sa sustavom zaštite prava na osobno sudjelovanje uspostavljenim Direktivom ni s drugim odredbama prava Unije i stoga bi se nužno moralo prekinuti.

- 34 **Obrazloženje pitanja 3.:** iz prethodnih odgovora proizlazi da se pravom Unije dopušta ili barem ne zabranjuje da nacionalni sud koji ispituje predmet u odsutnosti optuženika kad nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343 poduzme mjere kako bi osigurao da se osobu osuđenu u odsutnosti informira o pravnim sredstvima protiv osuđujuće presude donesene u odsutnosti.
- 35 Trećim pitanjem nastoji se utvrditi u kojoj fazi kaznenog postupka sud koji je uputio zahtjev 1. treba odlučiti da se uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343 ne odnose na kazneni postupak koji se provodi u odsutnosti optuženika te je stoga potrebno osigurati obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive i, osim toga 2. treba provesti to jamstvo, odnosno utvrditi i primijeniti mehanizam na temelju kojeg dolazi do tog obavještanja u trenutku uhićenja osobe osuđene u odsutnosti i/ili obavještanja o presudi donesenoj u odsutnosti.
- 36 U skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343, potrebno je osigurati da se osobu koja je osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive obavijesti o pravnim sredstvima protiv postupka u odsutnosti na koja ima pravo na temelju članka 9. Direktive. Za provedbu tog jamstva potrebne su tri zasebne mjere. Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev treba odlučiti jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive. Kao drugo (ako je odgovor na to pitanje niječan), osobi osuđenoj u odsutnosti treba priznati pravo na jedno ili više pravnih sredstava navedenih u članku 9. Direktive. Kao treće, treba poduzeti mjere kako bi osoba osuđena u odsutnosti u nekom kasnijem trenutku, osobito u trenutku njezina uhićenja i/ili obavještanja o sudskoj odluci, saznala za to priznavanje prava (druga mjera) (primjerice, tako što se tijelima nadležnima za izvršenje kazne naloži da osobi osuđenoj u odsutnosti nakon njezina uhićenja uruče sudsku odluku kojom je izrečeno to priznavanje prava).
- 37 U člancima 8. do 10. Direktive 2016/343 ne navodi se ništa o prvom mogućem trenutku u kojem treba provesti jamstvo predviđeno člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive. Međutim, iz sudske prakse Suda proizlazi da je pritom riječ o ročištu na kojem se donosi konačna odluka o krivnji i utvrđuje kazna.
- 38 Razlog tomu je to što je Sud odlučio da za utvrđenje je li kazneni postupak proveden u odsutnosti optuženika, a time i za određivanje vrste odsutnosti (odnose li se na nju uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive), treba ocijeniti stvarne okolnosti odsutnosti optuženika u trenutku donošenja konačne meritorne sudske odluke o bitnim činjeničnim i pravnim pitanjima (presude od 17. prosinca 2020., C-

416/20 PPU, EU:C:2020:1042, t. 48. i od 23. ožujka 2023., C-514/21 i C-515/21, EU:C:2023:235, t. 52. i 53.).

- 39 To se ne može utvrditi ranije jer bi budući dolazak optuženika naveo na zaključak da se poštovalo njegovo pravo na osobno sudjelovanje u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive. U ovom bi slučaju, primjerice, budući dolazak opunomoćenog branitelja i njegova izjava da optuženik zna za raspravu naveli na zaključak da je primjenjiv članak 8. stavak 2. točka (b) Direktive.
- 40 Kad je riječ o posljednjem mogućem trenutku, valja uzeti u obzir treću i četvrtu rečenicu uvodne izjave 12. Direktive 2016/343. Ondje se navodi da se Direktiva primjenjuje sve dok odluka o meritumu ne postane konačna te njome nisu obuhvaćena pravna sredstva koja se podnose nakon što odluka postane konačna. Osim toga, odredba članka 8. stavka 4. druge rečenice Direktive važan je dio mehanizma za zaštitu prava na osobno sudjelovanje u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive. Stoga bi države članice trebale poduzeti mjere kako bi osigurale primjenu Direktive sve dok je postupak u tijeku i prije nego što presuda donesena u odsutnosti postane pravomoćna. To znači da bi odluku kojom se određuje vrsta odsutnosti, neovisno o tome ispunjava li ta odsutnost uvjete iz članka 8. stavka 2. Direktive, trebalo donijeti prije nego što presuda donesena u odsutnosti optuženika postane pravomoćna.
- 41 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se protiv njegove odluke o meritumu može podnijeti žalba u roku od 15 dana nakon njezina donošenja. Ako se ne podnese žalba, odluka postaje pravomoćna i time konačna 16. dana. Stoga ona može postati konačna odluka o meritumu.
- 42 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev ima interes točno znati u kojoj fazi postupka treba poduzeti sljedeće mjere: 1. donijeti odluku o tome je li riječ o postupku u odsutnosti na koji se ne odnose uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343; 2. u slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje, navesti pravna sredstva koja stoje na raspolaganju osobi VB; 3. poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurao da je se o tome informira prilikom uhićenja i/ili u trenutku kada se obavješćuje o odluci.
- 43 Postoji opasnost od povrede prava Unije ako se ta odluka donese tek u nekom kasnijem trenutku, odnosno tek nakon što se osoba osuđena u odsutnosti locira i eventualno uhititi. Tomu je tako zbog dvaju razloga. Kao prvo, kad bi sud koji je uputio zahtjev tek u tom trenutku donio tu odluku i poduzeo mjere kako bi osigurao obavješćavanje osobe osuđene u odsutnosti, njegove mjere ne bi bile obuhvaćene područjem primjene Direktive koja se ne primjenjuje nakon što je sudska odluka o meritumu postala konačna (četvrta rečenica uvodne izjave 12.). Kao drugo, za donošenje takve odluke i osiguravanje da se o njoj obavijesti osobu osuđenu u odsutnosti treba određeno vrijeme, tako da do tog obavješćavanja neće doći prilikom uhićenja osobe osuđene u odsutnosti (kao što se to propisuje člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343), nego kasnije, pa čak i znatno kasnije. Ta vrsta zakašnjelog jamstva ne ispunjava zahtjev

učinkovitosti iz članka 10. stavka 1. Direktive odnosno zahtjev djelotvornosti iz članka 47. prvog stavka Povelje.

- 44 **Obrazloženje pitanja 4.:** postavlja se pitanje o postupovnim pravilima na temelju kojih sud koji je uputio zahtjev treba utvrditi je li odsutnost osobe VB takva da nije obuhvaćena područjem primjene članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343 te o načinu na koji treba osigurati potrebno obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. Direktive.
- 45 To pitanje nije uređeno Direktivom, ali treba uzeti u obzir zahtjev u pogledu omogućavanja učinkovitog pravnog sredstva u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive odnosno djelotvornog pravnog lijeka u skladu s člankom 47. prvim stavkom Povelje kao i načelo ekvivalentnosti.
- 46 Sud koji je uputio zahtjev odlučuje u kaznenom postupku protiv osobe VB u prisutnosti državnog odvjetnika koji je podignuo optužnicu i koji je zastupa te u prisutnosti branitelja kojeg je odredila odvjetnička komora, imenovao sud po službenoj dužnosti i koji zastupa interese odsutne osobe VB. U skladu s nacionalnim pravom, sve sudske odluke koje bi mogle utjecati na pravnu sferu odsutne osobe VB donose se nakon saslušanja državnog odvjetnika i njezina branitelja. Cilj je da oni iznesu svoja stajališta i pritom zahtijevaju poštovanje postupovnih i materijalnih prava. Državni odvjetnik brani zakonitost, neovisno o tome ide li to u korist ili na štetu odsutne osobe VB, dok branitelj te osobe brani samo njezina prava i interese, pri čemu ističe sve okolnosti koje idu u prilog toj osobi. I državni odvjetnik i branitelj mogu podnositi pravna sredstva protiv sudskih odluka.
- 47 To može dovesti do utvrđenja da se sudska odluka koja se odnosi na osiguravanje prava priznatog u pravu Unije, odnosno prava na dobivanje određenih informacija u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343, u pogledu priznavanja djelotvorne zaštite za odsutnu osobu VB te u skladu s načelom ekvivalentnosti donosi pod istim uvjetima kao sudske odluke koje se odnose na prava osobe VB na sudjelovanje u postupku koja su priznata samo u nacionalnom pravu. To znači da bi sud koji je uputio zahtjev trebao donijeti odluku nakon saslušanja stranaka.
- 48 **Obrazloženje pitanja 5.1.:** u članku 8. stavku 4. drugoj rečenici u vezi s člankom 8. stavkom 4. prvom rečenicom Direktive 2016/343 navodi se da, kad se optuženik osudi u odsutnosti, ali pritom nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2., ta osoba „[ima] mogućnos[t] osporavanja odluke” i „prav[o] na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo u skladu s člankom 9.”.
- 49 To pravno pravilo može se tumačiti na način da se odnosi na dva zasebna i međusobno neovisna prava. Prvo je pravo na pravno sredstvo koje se podnosi višem sudu (prije pravomoćnosti osuđujuće presude), a drugo pravo na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo (nakon što nastupi pravomoćnost). To utvrđenje potkrepljuje se bugarskim značenjem pojma „обжалва решението”

[koji se upotrebljava u bugarskoj jezičnoj verziji članka 8. stavka 4. druge rečenice Direktive 2016/343] („podnijeti pravno sredstvo protiv odluke”) [napomena prevoditelja: u njemačkoj jezičnoj verziji navedene odredbe riječ je samo o „osporavanju odluke”), što je pojam koji se upotrebljava samo u slučaju osporavanja sudske odluke o meritumu u postupku pred višim sudom u roku od 15 dana nakon donošenja odluke i prije nastupanja pravomoćnosti. Taj pojam ne upotrebljava se u vezi s osporavanjem pravomoćnih presuda.

- 50 Navedeno pravno pravilo može se tumačiti i na način da se odnosi na pravo s dvojakim učinkom, odnosno na pravo osporavanja pravomoćne sudske odluke, pri čemu to osporavanje dovodi do primjene pravnih sredstava predviđenih člankom 9. Direktive 2016/343. Argumenti u tom smislu proizlaze iz usporedbe odredbi članka 8. stavka 1. i članka 8. stavka 4. druge rečenice Direktive 2016/343. U postupku koji je u tijeku, uključujući postupak povodom žalbe, primjenjuje se članak 8. stavak 1. Direktive, kojim se osigurava pravo optuženika na sudjelovanje. Tek nakon što je postupak koji se vodio u njegovoj odsutnosti zaključen pravomoćnom presudom može se ocijeniti jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive te, ako to nije slučaj, osigurati obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive. Osim toga, u skladu s člankom 8. stavkom 4. prvom rečenicom Direktive odluka u odsutnosti ne može se samo donijeti, nego i izvršiti, što znači da postaje pravomoćna, s obzirom na to da se mogu izvršiti samo pravomoćne sudske odluke, što pak znači da je o pravnom sredstvu podnesenom višem sudu u trenutku uhićenja osuđene u odsutnosti i obavještanja te osobe u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive odlučeno ili je ono isključeno.
- 51 **Obrazloženje pitanja 5.2.:** u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343 države članice dužne su organizirati svoj pravosudni sustav na način da se osobu koja je osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. nakon uhićenja radi izvršenja kazne obavijesti o određenim pravima u vezi s obnovom (cijelog ili samo dijela) postupka. Nedvojbeno je da je se može obavijestiti samo o pravima koja ima i koja joj se priznaju Direktivom. Stoga se postavlja pitanje o pravima koja ta osoba ima u trenutku uhićenja i o kojima je treba obavijestiti.
- 52 Može se pretpostaviti da osoba osuđena u odsutnosti u tom trenutku ima priznato pravo na obnovu postupka u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343. Posljedično, treba je obavijestiti o tome da će se ta obnova postupka odobriti samo ako podnese odgovarajući zahtjev.
- 53 Isto tako, može se pretpostaviti da osoba osuđena u odsutnosti ima pravo zahtijevati tu obnovu postupka te da će se na temelju njezina zahtjeva u nekom kasnijem trenutku ocijeniti postoje li razlozi za tu obnovu postupka i donijeti odgovarajuća odluka. Ako se tom odlukom prihvati njezin zahtjev, osobi osuđenoj u odsutnosti odobrava se ta obnova postupka. Slijedom toga, trebalo bi je obavijestiti o tome da ima pravo na obnovu postupka u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343.

- 54 Argumenti u prilog prvoj pretpostavci: kaznenim postupcima koji se vode u odsutnosti optuženika a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343 povređuje se pravo optuženika na osobno sudjelovanje u skladu sa stavkom 1. Međutim, takav postupak može se provesti kao privremena mjera i dovesti do osuđujuće presude, uključujući izvršenje presude donesene u odsutnosti (članak 8. stavak 4. prva rečenica Direktive), te do uhićenja osobe osuđene u odsutnosti radi izvršenja kazne (članak 8. stavak 4. druga rečenica Direktive). To je moguće samo zato što je predviđeno učinkovito pravno sredstvo protiv osuđujuće presude donesene u odsutnosti, odnosno pravo na obnovu (cijelog ili samo dijela) postupka. Iz toga proizlaze sljedeći zaključci u vezi s člankom 47. prvim stavkom Povelje: – budući da je u trenutku donošenja osuđujuće presude u odsutnosti jasno da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive, već su ispunjeni svi uvjeti za priznavanje prava na obnovu postupka u skladu s člankom 9. Direktive; – već je svrha samog obavještanja u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive obnova povrijeđenog prava na osobno sudjelovanje; zahtjevom učinkovitosti omogućenog pravnog sredstva u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive odnosno zahtjevom djelotvornosti omogućenog pravnog lijeka u skladu s člankom 47. prvim stavkom Povelje traži se da se osobu osuđenu u odsutnosti obavijesti o njezinu pravu na obnovu postupka koje može iskoristiti na zahtjev.
- 55 Člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom i člankom 9. Direktive 2016/343 također se predviđa pravno sredstvo protiv postupka u odsutnosti. Te bi članke trebalo tumačiti na način da to pravno sredstvo mora biti učinkovito u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive odnosno djelotvorno u skladu s člankom 47. prvim stavkom Povelje. Međutim, tim se odredbama ne predviđa drugi postupak koji bi trebalo primijeniti nakon što je osoba koja je osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. obaviještena o pravu na osporavanje te odluke i obnovu postupka i tijekom kojeg bi trebalo ispitati osnovanost podnesenog zahtjeva. Ne upućuje se ni na nacionalno pravo. Stoga taj drugi postupak nije potreban. Da je potreban, zahtjev koji se odnosi na omogućavanje učinkovitog pravnog sredstva potaknuo bi zakonodavca da navede taj postupak u članku 8. ili 9. Direktive. Stoga taj novi dodatni postupak za priznavanje prava na obnovu postupka nije potreban jer se obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive odnosi upravo na već priznato pravo na obnovu postupka.
- 56 Isto tako, člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343 zahtijeva se da se osobu osuđenu u odsutnosti obavijesti o dvama okolnostima: prvo, o njezinu pravu na osporavanje odluke (odnosno, da istakne da se ne slaže s tom odlukom) i, drugo, o njezinu pravu na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo nastavno na to osporavanje (kako bi joj se omogućilo pravno sredstvo koje odgovara tom neslaganju). To drugo obavještanje može se objasniti samo već priznatim pravom na obnovu postupka jer služi prvom obavještanju na način da ga čini djelotvornim.

- 57 Kad bi osoba osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive samo imala pravo na obnovu postupka te bi osnovanost zahtjeva trebalo dodatno ocijeniti, u tom bi slučaju bilo dovoljno tu osobu obavijestiti samo o njezinu pravu na osporavanje odluke. Zahtjev koji se odnosi na omogućavanje djelotvornog pravnog lijeka u skladu s člankom 47. prvim stavkom Povelje vezao bi sadržaj tog osporavanja upravo uz osporavanje pred sudom koji treba odlučiti o osnovanosti osporavanja. Slijedom toga, nije bilo potrebno dodatno navesti da osoba ima pravo na obnovu postupka (i da treba dodatno ispitati osnovanost njezina zahtjeva).
- 58 Argumenti u prilog drugoj pretpostavci: ta je pretpostavka u skladu s nacionalnim modelom zaštite od postupka u odsutnosti. U tom postupku sud odlučuje o slučaju u odsutnosti optuženika, pri čemu prethodno ne određuje vrstu odsutnosti, odnosno ispunjava li ta odsutnost uvjete iz članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343. U skladu s tim, osoba osuđena u odsutnosti ima pravo na obnovu postupka, pri čemu se osnovanost zahtjeva ocjenjuje u posebnom postupku.
- 59 **Obrazloženje pitanja 6.:** člankom 9. prvom rečenicom Direktive 2016/343 osobi koja je osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive omogućuju se pravna sredstva protiv postupka u odsutnosti. Postoje dva pravna sredstva: pravo na „obnovu postupka” odnosno pravo na „drugo pravno sredstvo kojim se omogućuje novo utvrđivanje merituma predmeta, uključujući ispitivanje novih dokaza, što bi moglo dovesti do ukidanja izvorne odluke”.
- 60 Valja napomenuti da se samo u pogledu druge mogućnosti, odnosno u pogledu prava na „drugo pravno sredstvo”, propisuju zahtjevi koji se odnose na određeni sadržaj i određeni rezultat [napomena prevoditelja: to ne vrijedi za njemačku jezičnu verziju članka 9. prve rečenice Direktive jer se ono što ondje slijedi zbog formulacije „die bzw. der” (kojom se odnosno kojim se) odnosi i na pravo na obnovu postupka i na pravo na drugo pravno sredstvo.], i to mogućnost novog utvrđivanja merituma te utvrđenje novih činjeničnih i pravnih okolnosti. Taj zahtjev ne odnosi se na prvu mogućnost „obnove postupka” jer su te mogućnosti bitno obilježje sudskog postupka.
- 61 Člankom 9. drugom rečenicom Direktive 2016/343 za obje se mogućnosti propisuje zahtjev da optuženiku treba priznati djelotvorno pravo na sudjelovanje.
- 62 Stoga sud pred kojim se vodi obnovljeni postupak u prisutnosti optuženika u konačnici može u pogledu obiju mogućnosti u skladu s člankom 9. prvom rečenicom Direktive 2016/343 donijeti sudsku odluku o meritumu, i to ili novu sudsku odluku (prva mogućnost) ili odluku o zakonitosti prethodne sudske odluke donesene u odsutnosti koja se može odnositi i na njezino ukidanje (druga mogućnost).
- 63 Članak 9. Direktive 2016/343 odnosi se samo na pravo na obnovu postupka zbog čega se može pretpostaviti da je u pogledu druge mogućnosti riječ o nekoj vrsti obnove postupka.

- 64 Stoga se postavlja pitanje treba li drugu mogućnost iz članka 9. prve rečenice Direktive 2016/343 tumačiti na način da obuhvaća pravnu mogućnost obnove kaznenog postupka u okviru koje se zadržava pravni značaj dijela već provedenih postupovnih radnji, uključujući eventualnu sudsku odluku o meritumu donesenu u odsutnosti optuženika, ali se osobi osuđenoj u odsutnosti omogućuje sudjelovanje u budućim postupovnim radnjama i da u okviru tih radnji u potpunosti ostvari svoje pravo na osobno sudjelovanje u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive i sva druga prava koja joj pripadaju u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije, pri čemu u konačnici postoji mogućnost preispitivanja i eventualnog ukidanja, preinake ili potvrde sudske odluke o meritumu donesene u odsutnosti (kad bi se održao na snazi njezin značaj).
- 65 **Obrazloženje pitanja 7.:** nacionalnim pravom predviđa se da osoba osuđena u odsutnosti mora osobno doći pred sud koji ispituje njezin zahtjev za obnovu postupka u njezinoj prisutnosti. To osobno pojavljivanje uvjet je za preispitivanje merituma njezina zahtjeva. Ako ta osoba ne dođe pred sud, postupak se obustavlja te se ne priznaje zatražena zaštita.
- 66 Stoga se nacionalnim pravom predviđa novi dodatni uvjet za ostvarivanje prava u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343, koji nije sadržan u toj odredbi. Postavlja se pitanje je li to u skladu sa sustavom zaštite uspostavljenim Direktivom, s obzirom na to da navedeno znatno otežava njegovu primjenu.
- 67 Stoga sud koji je uputio zahtjev pita treba li, u slučaju da osigura obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343, poduzeti mjere kako bi se osobu VB obavijestilo i o tome da se, ako ne dođe pred sud kojem je podnijela zahtjev za obnovu postupka uz njezino sudjelovanje, neće ispitati meritum njezina zahtjeva te da će osuđujuća presuda donesena u odsutnosti postati konačna. Međutim, obveza osiguravanja takvog obavještanja postoji samo ako je taj uvjet u skladu s pravom Unije.
- 68 Sud se izjasnio o sličnim pitanjima: u presudama od 12. ožujka 2020., C-659/18, EU:C:2020:201 i od 22. lipnja 2023., C-823/21, EU:C:2023:504. Sud je odlučio da državi članici nije dopušteno propisivati dodatne uvjete koji se ne predviđaju pravom Unije i koji onemogućuju postizanje cilja koji se odnosi na djelotvoran, jednostavan i brz pristup odvjetniku odnosno postupku priznavanja međunarodne zaštite. Taj pristup logično je očuvan kad je riječ o drugom pravu, odnosno pravu na osobno sudjelovanje u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive 2016/343.
- 69 **Obrazloženje pitanja 8.:** postavlja se pitanje vrijede li pravna sredstva protiv postupaka u odsutnosti u skladu s člankom 8. stavkom 4. i člankom 9. Direktive 2016/343 jednako za osuđujuću i oslobađajuću presudu. Pitanje je relevantno jer sud koji je uputio zahtjev može donijeti odluku kojom se osoba VB oslobađa optužbi.
- 70 U uvodnoj izjavi 37. i članku 8. stavku 2. Direktive 2016/343 upućuje se na mogućnost rasprave u odsutnosti optuženika, koja može završiti donošenjem

„odluke o krivnji ili nedužnosti”. Međutim, te odredbe odnose se na uvjete iz članka 8. stavka 2. Direktive, u skladu s kojim osoba osuđena u odsutnosti nema pravo na obnovu postupka.

- 71 U prvoj rečenici uvodne izjave 39. i članku 8. stavku 4. Direktive 2016/343, koji se odnose na osobe osuđene u odsutnosti kojima stoji na raspolaganju priznato pravno sredstvo protiv postupka u odsutnosti, navodi se samo „odluka”. Može se pretpostaviti da se to odnosi na odluku navedenu u uvodnoj izjavi 37. i članku 8. stavku 2., odnosno na „odluku o krivnji ili nedužnosti”, ali se isto tako može pretpostaviti da se to odnosi samo na odluku o krivnji.
- 72 U drugoj rečenici uvodne izjave 39. i članku 8. stavku 4. Direktive 2016/343 navodi se uhićenje osuđene osobe, što ukazuje na to da je u tom pogledu riječ samo o osuđujućim presudama. Isto tako, u članku 8. stavku 3. (u kojem se upućuje na uvjete iz stavka 2.) navodi se izvršenje presude, a izvršiti se mogu samo sudske odluke u obliku osuđujućih presuda.
- 73 Stoga postoje dvojbe u pogledu toga ima li osoba VB, ako je u odsutnosti oslobođena optužbi i ne smatra se krivom, pravo na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343 odnosno treba li sud koji je uputio zahtjev u tom slučaju osigurati njezino obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive.
- 74 Stajalište suda koji je uputio zahtjev**
- 75 Nacionalnim pravom, odnosno člankom 423. NPK-a, predviđa se pravno sredstvo protiv osuđujuće presude optuženika kad je povrijeđeno pravo na sudjelovanje. Konkretno, osoba VB ima na temelju činjeničnog stanja glavnog postupka utvrđenog u trenutku upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku pravo na obnovu postupka, i to u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije.
- 76 Međutim, nacionalnim pravom ne predviđa se dovoljno djelotvorno pravno sredstvo protiv postupka u odsutnosti. Naime, njime se ne predviđa da osobu osuđenu u odsutnosti treba obavijestiti o dostupnom pravnom sredstvu. Tu se osobu o tome ne obavještava osobito u trenutku njezina uhićenja radi izdržavanja kazne zatvora koja joj je izrečena.
- 77 Slijedom toga, točno je da se nacionalnim pravom predviđa zaštita u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343, ali ne na način koji bi osobi osuđenoj u odsutnosti omogućio da ostvari to pravo na prikladan i učinkovit način u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive. Osobito se ne osigurava standard zaštite utvrđen člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive, u skladu s kojim se osoba koja je osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive obavješćuje o pravu na obnovu postupka već u trenutku njezina uhićenja.
- 78 Nacionalna odredba članka 423. NPK-a dovoljno je djelotvorno pravno sredstvo samo ako je sud koji je donio presudu u odsutnosti smatrao da postoje razlozi u

skladu s člankom 8. stavkom 2. Direktive 2016/343 i stoga nije osigurao odgovarajuće obavještanje u skladu s člankom 8. stavkom 4. Direktive. U tom slučaju osoba koja je osuđena u odsutnosti može nakon uhićenja osporavati to stajalište suda koji je donio presudu u odsutnosti upravo u postupku u skladu s člankom 423. NPK-a. To bi bio postupak u skladu s člankom 10. stavkom 1. Direktive čiji je cilj osobi osuđenoj u odsutnosti pružiti zaštitu i protiv pogrešne ocjene suda koji je donio presudu u odsutnosti u pogledu vrste odsutnosti (neovisno o članku 8. stavku 2. Direktive) i protiv same osuđujuće presude donesene u odsutnosti.

- 79 Međutim, budući da se u okviru kaznenog postupka koji se vodi u odsutnosti optuženika uopće ne ispituje jesu li ispunjene okolnosti navedene u članku 8. stavku 2. Direktive 2016/343, čini se da primjena mehanizma iz članka 423. NPK-a kao jedinog pravnog sredstva protiv postupka u odsutnosti nije dovoljna, prikladna i djelotvorna, s obzirom na to da nije ispunjen potrebn standard obavještanja predviđen člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive.
- 80 Naime, ne dolazi do takvog obavještanja koje je potrebno u skladu s člankom 8. stavkom 4. drugom rečenicom Direktive 2016/343. Time se znatno ograničava djelotvornost prava na obnovu postupka iako je ono predviđeno nacionalnim pravom. To je slučaj jer postoji mogućnost da osoba osuđena u odsutnosti a da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. Direktive nikad neće saznati da ima pravo na obnovu postupka zbog toga što je se nije obavijestilo ni o odluci kojom je osuđena ni o njezinu pravu na obnovu postupka. To dovodi do znatnog smanjenja razine pravne zaštite protiv osuđujućih presuda donesenih u odsutnosti.